Aleksandra Jaklińska-Duda (1951–2014)

22 kwietnia 2014 roku zmarła nasza długoletnia koleżanka Aleksandra Jaklińska-Duda. Przez kilka ostatnich lat dzielnie walczyła z chorobą, która uniemożliwiła jej pracę, jednak niemal do końca wierzyła, że uda jej się wrócić do Muzeum, z którym związała całe swoje zawodowe życie.

Aleksandra Jaklińska urodziła się 10 października 1951 roku w Krakowie. Dzieciństwo spędziła w Podgórzu i zawsze z wielkim sentymentem wspominała tę dzielnicę, zabawy na podgórskich podwórkach, podgórski park i Kopiec Krakusa oraz szkołę podstawową, ponad którą piętrzyła się stroma skalna ściana. To właśnie tutaj podczas zabaw w odważnych „czerwonoskórych" zakiełkowała jej miłość do Indian, pogłębiona lekturą powieści Karola Maya i Wiesława Wernica. Ta miłość wpłynęła także na wybór kierunku studiów – etnografię. W 1969 roku po ukończeniu Liceum Ogólnokształcącego nr VIII rozpoczęła studia na Uniwersytecie Jagiellońskim. Szybko jednak zrozumiała, że z Krakowa bardzo daleko do ojczystych ziem potomków Winnetou i znalazła nowe zainteresowania. W trakcie letnich wyjazdów na praktyki na Spisz, Orawę i Podhale, gdzie studenci przeprowadzali wywiady z miejscową ludnością, Ola zapoznała się z kulturą Romów osiadłych na tych terenach. Z wypraw przywiozła niewygasłą sympatię do regionu i zamieszkałych tu gościnnych i dowcipnych ludzi. Z humorem opowiadała później anegdoty o życzliwości badanych, którzy pragnąc dopomóc, czasami nawet wymyślali specjalnie dla studentów historyjki, żeby ci mieli co opisać. Przywiezione z praktyk zainteresowania stały się podstawą jej dyplomu. W czerwcu 1974 roku uzyskała tytuł magistra etnografii, broniąc z wynikiem bardzo dobrym pracę na temat opinii i postaw górali spiskich wobec miejscowych społeczności cygańskich. Cztery lata później w „Etnografii Polskiej" (1978, t. 22, z. 2, s. 161–169) opublikowała artykuł *Cyganie osiadli w opinii górali spiskich*, który powstał na podstawie tejże pracy.

1 października 1974 roku Aleksandra podjęła pracę w Muzeum Historycznym Miasta Krakowa na stanowisku asystenta w Bibliotece Naukowej i Archiwum. Zajmowała się opracowywaniem i udostępnianiem zbiorów, zakupami nowych wydawnictw oraz przeprowadzaniem kwerend. Rok później w związku ze zmianami organizacyjno-osobowymi została przeniesiona do Działu Folkloru Miejskiego i Tradycji Krakowa MHK, którego kierownikiem był zasłużony badacz dziejów naszego miasta Tadeusz Wroński. Do rokrocznych zadań Działu należała organizacja *Konkursu szopek krakowskich*, udział w obradach jury oraz zorganizowanie pokonkursowej wystawy w salach Muzeum. Pracownicy przygotowywali także wystawy szopek krakowskich w innych muzeach, m.in. w Bytomiu, Chorzowie, Raciborzu, Legnicy, w Ośrodku Informacji i Kultury Polskiej w Lipsku. Brali też udział w przeprowadzaniu wywiadów z twórcami ludowymi, w tym i z szopkarzami. Do corocznych imprez należała również organizacja pochodu Lajkonika, współpraca przy organizacji uroczystości intronizacji króla kurkowego oraz udział w jury konkursu na najlepsze stoisko i zestaw zabawek na Emausie. W 1977 roku Dział przygotował wystawę emausowych zabawek, do której powstała publikacja Oli – *Krakowskie tradycje Emausu*. Ta wystawa nie była jedyną ekspozycją, w powstaniu której Ola wzię-

ła udział. W 1976 roku wspólnie z Tadeuszem Wrońskim zorganizowała okolicznościową wystawę o ludowych tradycjach Krakowa w sali Polskiej Akademii Nauk z okazji Zjazdu Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego oraz wystawę *70 lat krakowskich klubów sportowych „Cracovii" i „Wisły"*, a w 1978 roku współdziałała przy tworzeniu wystawy *50 lat rozgłośni Polskiego Radia w Krakowie*. Jak z tego widać, Dział zajmował się nie tylko tradycjami ludowymi i folklorem, ale także tematami związanymi z pasją badawczą kierownika Wrońskiego, rozmiłowanego w dziejach Krakowa. Właśnie te pasje, a także piastowane przez niego wcześniej stanowisko w Dziale Historii Wojen i Obronności MHK wpłynęły z pewnością na dodanie do obszaru zainteresowań Działu Folkloru tradycji wolnościowo-rewolucyjnych Krakowa. Z tym tematem wiązały się dwie kolejne wystawy, w przygotowaniu których uczestniczyła Ola. Pierwsza – *Przyjaźń zrodzona w walce* – ukazywała działalność oddziałów partyzantki sowieckiej na ziemi krakowskiej, druga, przeznaczona do prezentacji w Filadelfii, nosiła tytuł *Tadeusz Kościuszko – bohater narodowy Polski i Ameryki*. W lutym 1978 roku Ola ukończyła Podyplomowe Studium Muzeologiczne na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Po przerwie spowodowanej urlopem macierzyńskim i po kolejnych zmianach w Muzeum Ola, już jako starszy asystent, w listopadzie 1981 roku rozpoczęła pracę w Dziale Dokumentacji Fotograficznej MHK. Do jej nowych obowiązków należało opracowanie zbioru negatywów pochodzących z pracowni fotograficznej rozwiązanego Muzeum Techniczno-Przemysłowego w Krakowie. Zajmowała się nie tylko pracą naukową; po krótkim szkoleniu wkrótce wykonywała odbitki stykowe ze szklanych klisz Antoniego Pawlikowskiego i Stanisława Kolowcy, fotografów z Muzeum Techniczno-Przemysłowego. Przez niemal 10 lat wspólnie z innymi pracownikami Działu brała udział w przygotowaniach pokonkursowej wystawy fotograficznej *Ocalić od zapomnienia*, przez kilka lat zasiadała także w jury konkursu. Jego pomysłodawcą był członek Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, znany krakowski fotografik Leszek Dziedzic. W konkursie brali udział amatorzy, których zadaniem było odszukanie i sfotografowanie ginącej architektury Krakowa, a także ludzi wykonujących zanikające już zawody.

W sierpniu 1983 roku Ola otrzymała awans na adiunkta. W tym samym roku przygotowała samodzielnie wystawę w Centrum Młodzieży poświęconą działalności patrona tej instytucji, dr. Henryka Jordana, współpracowała także przy tworzeniu prezentacji *Kraków na starej fotografii* w jednostce wojskowej. Po kolejnym urlopie macierzyńskim wróciła do tego samego Działu, zmienił się jednak znowu, tym razem po raz ostatni, zakres jej obowiązków – zajęła się zbiorami starej fotografii. W tym czasie zainteresowała się tematyką żydowską, czego odbiciem był artykuły: *Typy żydowskie w fotografii Ignacego Kriegera* („Krzysztofory. Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego Miasta Krakowa" 1985, z. 12) oraz *Judaica w zbiorach Muzeum Historycznego m. Krakowa. Fotografia* („Krzysztofory. Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego Miasta Krakowa" 1988, z. 15).

W kolejnych latach awansowała, w 1989 roku na stanowisko kustosza, a w 1992 roku na starszego kustosza. Często współpracowała przy przygotowaniach i organizacji wystaw: w 1991 roku wystawy *80-lecie harcerstwa w Polsce*, w 1992 roku *Kraków w starej fotografii* (ekspozycja prezentowana w Bukareszcie), a w 1993 roku była kuratorem (ze strony polskiej) wystawy *Widoki Bukaresztu w 2 połowie XIX w.*, przygotowanej przez Muzeum Narodowo-Historyczne w Bukareszcie, pomagała także przy organizacji wystawy *Świat starej zabawki*. W następnych latach włączyła się w przygotowania ekspozycji *Między Hanzą a Lewantem. Kraków europejskim centrum handlu i kupiectwa* (1995), *Henryk Hermanowicz 1912–1992* (1996), *Kraków i Lwów w starej fotografii* (1997–1998). Ta ostatnia była wspólnym projektem naszego Muzeum i Muzeum Historii Lwowa i była eksponowana kolejno we Lwowie i Krakowie. Jej wykształcenie etnograficzne spowodowało, że w latach 1994–1995 zapraszana była do jury konkursu szopek organizowanego w więzieniu Montelupich.

Od 1998 roku Ola współpracowała nad projektem multimedialnego wydawnictwa *Kraków na starej fotografii 1846–1918*, wybierając do niego zdjęcia i pisząc teksty. Była to publikacja prezentująca w dużym wyborze (prawie 2000 fotografii) najciekawsze fotografie i pocztówki z muzealnej kolekcji. Każdemu zdjęciu towarzyszył profesjonalny i ciekawy komentarz. Prezentację rozpoczynała część poświęcona Muzeum Historycznemu Miasta Krakowa, w *Kalendarium* zaprezentowano krótką historię Krakowa, a całość uzupełniała część poświęcona historii fotografii. Najważniejszym rozdziałem był *Album* omawiający architekturę miasta, najważniejsze wydarzenia, uroczystości i zwyczaje. Osobne rozdziały poświęcone były kulturze i nauce, gospodarce i administracji miejskiej oraz mieszkańcom Krakowa. Ola aktywnie uczestniczyła w pracach na każdym etapie powstawania tego wydawnictwa, które zostało wyróżnione Sybillą w 2002 roku. Publikacja ta rozpoczęła też nowy etap w życiu Oli, która zainteresowała się bardzo żywo nowymi możliwościami udostępniania i popularyzacji muzealnych zbiorów. Dzięki nowej pasji w roku 2000 na stronie internetowej Biura Promocji Urzędu Miasta Krakowa *Magiczny Kraków* ukazała się prezentacja dotycząca naszego Muzeum, przy powstaniu której współpracowała Aleksandra. Rok później na tej samej stronie pojawiła się witryna *Kraków światłem malowany* prezentująca nasze zbiory fotograficzne, również przez nią współtworzona. Zdobyte doświadczenia wpłynęły na powołanie Oli w 2004 roku na stanowisko przewodniczącej zespołu do spraw nadzoru witryny internetowej Muzeum, który podjął prace nad ustaleniem nowego projektu graficznego, struktury strony i zawartości merytorycznej oraz przygotowaniem schematów poszczególnych podstron. Funkcję moderatora witryny internetowej Muzeum pełniła do 2011 roku. W tym czasie pracowała nad wprowadzeniem angielskiej wersji strony, prowadziła i rozbudowała sklep internetowy, przygotowała wiele prezentacji muzealnych wystaw i imprez, do których często sama wykonywała fotografie. Kolejnym jej pomysłem było stworzenie w 2010 roku profilu Działu Fotografii Krakowskiej MHK na portalu społecznościowym Facebook.

Przez cały ten czas Ola zajmowała się także pracą w swoim Dziale, opracowując kolejne nowe nabytki fotograficzne, przeprowadzając kwerendy, a także skanując fotografie.

W 2004 roku po raz ostatni współuczestniczyła w pracach przy wystawie. Była to ekspozycja *Moskwa na starej fotografii*, zrealizowana w ramach współpracy z Muzeum Historycznym Miasta Moskwy. W następnym roku była jednym z autorów albumowego wydawnictwa *Kraków wczoraj i dziś*.

Ola działała też aktywnie w Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność". W latach 1995–2010 była członkiem Komisji Rewizyjnej, a od 2010 roku członkiem Zarządu Komisji Zakładowej, ponadto w latach 2006–2014 delegatem na walne zebranie Delegatów Sekcji Krajowej Muzeów i Instytucji Ochrony Zabytków. W pracach Związku jej szczególną uwagę zajmowały sprawy BHP oraz porady prawne związane z prawem pracy.

Pogarszający się stan zdrowia uniemożliwił jej pracę, ale do końca interesowało ją wszystko, co działo się w naszym Muzeum. Zmarła przedwcześnie. Urna z prochami Aleksandry Jaklińskiej-Dudy została złożona na cmentarzu Batowickim w Krakowie.